

ANEXA I A***Preambul***

Ministerul Educației Naționale, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Public (denumite, în continuare, *părți*),

Conștientizând importanța deprinderii cunoștințelor elementare de drept și a promovării unei culturi juridice menite să încurajeze, de la o vârstă fragedă, respectul față de lege, echitatea socială și atitudinea civică,

Având în vedere impactul semnificativ al normelor de drept asupra individului, precum și tendința de creștere a numărului și complexității reglementărilor specifice unei societăți democratice guvernate de principiul respectării normei de drept,

Ținând seama de riscurile provenind din lipsa cunoștințelor minime de drept, care se pot materializa în săvârșirea de fapte cu caracter antisocial, expuneri la pericole ce pot fi evitate ori incapacitatea de apărare a propriilor drepturi și libertăți fundamentale,

Reafirmându-și angajamentul de a promova educația juridică în școli, precum și de a crește gradul de accesibilitate a dreptului și a instituțiilor judiciare față de cetățean,

În limitele sferei de competență legală a fiecăreia dintre părțile semnatare,

Au convenit următoarele:

Articolul 1**Obiectiv**

(1) Părțile cooperează în vederea promovării educației juridice în școli și licee, de la vârsta de debut a învățământului școlar obligatoriu, prin facilitarea accesului elevilor la cunoștințe elementare de drept.

(2) Domeniile și aspectele de drept ce vor face obiectul educației juridice în unitățile de învățământ preuniversitar sunt, în special, drepturile omului, unele aspecte ale procesului legislativ, probleme generale privind organizarea și funcționarea sistemului judiciar și a procedurile judiciare, elemente de drept civil și drept penal, problematica prevenției și a combaterii corupției, unele aspecte referitoare la organizații și relații internaționale.

Articolul 2**Obiect**

(1) Educația juridică realizată în temeiul prezentului protocol se va realiza prin:

- a. expuneri ale practicienilor dreptului în cadrul unităților de învățământ primar, gimnazial și liceal;
- b. vizite ale elevilor în cadrul instanțelor, parchetelor;
- c. organizarea de evenimente dedicate educației juridice (spre exemplu, dezbateri publice, mese rotunde, competiții deschise elevilor);
- d. distribuirea în școli și licee a unor materiale informative cu specific juridic.

(2) Activitatea derulată de practicienii dreptului în temeiul prezentului protocol nu constituie activitate didactică și se realizează în mod voluntar și neremunerat.

(3) La activitățile menționate la alineatul (1) pot fi invitate și alte persoane din cadrul instituțiilor publice, române sau străine, societății civile ori mediului de afaceri, în condițiile menționate la alineatul (2).

Articolul 3**Activități**

ANEXA I B1

1. Referitor la prezența și expunerile/intervențiile persoanelor care sunt practicieni ai dreptului, în cadrul unităților de învățământ preuniversitar, recomandăm cu precădere și precizăm faptul că acestea se pot realiza, la nivelul ciclului gimnazial, prin participarea cu statut de invitat, în cadrul unor ore la disciplina de trunchi comun (obligatorie), *Cultură civică*, la *clasa a VII-a* și *Cultură civică*, la *clasa a VIII-a*, respectiv:

a) La *clasa a VII-a*, recomandăm prezența practicienilor dreptului, cu precădere în cadrul unor lecții care vizează *viața în societate și sistemul politic în România* și unde apar, explicit, elemente referitoare la *drepturi și îndatoriri cetățenești, drepturile omului, Constituția României, autoritățile statului român*, și în particular la *autoritatea judecătorească*.

În anexa I B2, sunt precizate elementele de conținut din cadrul programei școlare pentru disciplina *Cultură civică, clasele a VII-a și a VIII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, și care, în mod predilect, pot fi avute în vedere de practicienii dreptului, invitați să participe la orele de *Cultură civică, la clasa a VII-a*.

b) La *clasa a VIII-a*, recomandăm prezența practicienilor dreptului, cu precădere în cadrul unor lecții la disciplina *Cultură civică*, disciplină care vizează *problematica libertății și responsabilității*, precum și *problematica dreptății și egalității*, teme în care apar, explicit, elemente referitoare la *libertate și respectarea legilor, justiția ca instituție de apărare și de înlăptuire a dreptății* ș.a.

În anexa I B2, sunt precizate elementele de conținut din cadrul programei școlare pentru disciplina *Cultură civică, clasele a VII-a și a VIII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, și care în mod predilect, pot fi avute în vedere de practicienii dreptului, invitați să participe la orele de *Cultură civică, la clasa a VIII-a*.

- Pentru stabilirea punctuală a prezenței practicienilor dreptului, la orele de *Cultură civică*, la clasele a VII-a și a VIII-a, este necesar să se comunice direct cu conducerea unităților de învățământ preuniversitar avute în vedere, pentru a putea fi stabilite, de comun acord, clasa/clasele, data/datele și momentele/orele acestei prezențe.

Menționăm faptul că unitățile de învățământ preuniversitar vor informa, la rândul lor, inspectoratul școlar județean/al municipiului București, în legătură cu prezența și datele la care vor avea loc aceste activități.

2. a) La nivelul ciclului primar, referitor la prezența persoanelor care sunt practicieni ai dreptului, în cadrul unităților de învățământ preuniversitar, precizăm faptul că aceasta se poate realiza, prin participarea cu statut de invitat, în cadrul unor ore la disciplina de trunchi comun (obligatorie), *Educație civică*, la *clasa a IV-a*, disciplină în care este abordată problematica *drepturilor copilului*.

Pentru ciclul liceal, recomandăm, cu precădere, participarea la orele pentru disciplina de trunchi comun (obligatorie) *Filosofie*, la *clasa a XII-a*, la filierele teoretică și vocațională. În cadrul temei *Politica*, la această disciplină sunt prevăzute elemente referitoare la *egalitate și dreptate, idealul democratic și drepturile omului* (vezi programa școlară pentru disciplina *Filosofie, clasa a XII-a*, aprobată prin OMEC nr. 5959/22.12.2006)

O altă disciplină de trunchi comun (obligatorie), la nivelul ciclului liceal, recomandată în vederea realizării de expuneri ale practicienilor dreptului poate fi disciplina *Sociologie*, la *clasa a XI-a*, la filierele teoretică și vocațională, în cadrul căreia se tratează conținutul: *Probleme sociale (discriminarea, infraționalitatea, conflictele sociale, corupția, sărăcia)*.

La aceste discipline socio-umane se adaugă disciplina *Studii sociale*, la *clasa a XII-a*, la filiera teoretică, specializarea științe sociale. Programa pentru această disciplină include conținutul: *Principiile democrației și cetățenia*, respectiv:

Separarea puterilor.

Domnia legii.

Cetățenia:

- *dimensiuni ale cetățeniei în societatea contemporană: politică, juridică, socială, economică;*

- *cetățenia europeană; valori și atitudini*

b) În situația în care, în unitățile de învățământ preuniversitar, se realizează cursuri opționale, incluse în cadrul ofertei naționale, prezentările/expunerile persoanelor care sunt practicieni ai dreptului se pot realiza în cadrul unor discipline precum:

- ✓ la nivelul ciclului primar:

- *Educație pentru societate*

Programa poate fi accesată la adresa:

<http://programe.ise.ro/>

- ✓ la nivelul ciclului gimnazial:

- *Cultură civică, clasa a V-a* (programa este dedicată educației moral-civice)
 - *Cultură civică, clasa a VI-a* (programa este dedicată educației pentru drepturile copilului)
- Aceste programe pot fi accesate la adresa:
<http://programe.ise.ro/Programescolareinvigoare.aspx#>
- ✓ **la nivelul ciclului liceal:**
 - *Drept internațional umanitar*
 - *Drepturile omului*
 - *Educație civică*
 - *Educație pentru democrație*

Aceste programe pot fi accesate la adresa:
<http://programe.ise.ro/Programescolareinvigoare.aspx#>
 - **Pentru toate situațiile menționate la punctul 2 a) și 2 b), este necesar, de asemenea, să se comunice direct cu unitățile școlare avute în vedere, pentru a putea fi stabilite, clasa/clasele, data/datele și momentele/orele acestei prezențe (unitățile școlare vor informa inspectoratul școlar județean/al municipiului București).**

3. a) Indiferent de nivelul de învățământ (primar, gimnazial, liceal), pentru alte tipuri de activități educaționale, respectiv activități extracurriculare, de genul expuneri/prelegeri/dezbateri/mese rotunde/vizite/proiecte educaționale, precum și pentru competiții/concursuri pentru elevi pentru învățământul primar, gimnazial și liceal ș.a., la care să participe diferite persoane care au calitatea de practicieni ai dreptului, tipul de activitate, participanții, modalitățile de desfășurare și organizare, data și momentul desfășurării lor vor fi stabilite, de comun acord, de conducerea unităților școlare avute în vedere și de practicienii/magistrații implicați.

Referitor la acest tip de activități, recomandăm ca acestea să se realizeze, cu precădere, în săptămâna **6–10 aprilie 2015**, săptămână care va fi dedicată activităților educative extracurriculare și extrașcolare, în cadrul programului numit „Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!”

b) O posibilitate suplimentară, în raport cu toate celelalte menționate anterior, o constituie prezența practicienilor dreptului, în calitate de invitați, în cadrul orelor de **consiliere și orientare/dirigenție**.

Conducerile unităților de învățământ preuniversitar, vor informa inspectoratul școlar județean/al municipiului București, în legătură organizarea și desfășurarea cu acestor activități, precum și în legătură cu datele la care vor avea loc acestea.

ANEXA I B2

Elemente ale programei de *Cultură civică, clasa a VII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, care permit, în mod special, expuneri/intervenții ale practicienilor dreptului:

1. Viața în societate

- Persoana: unicitatea și demnitatea omului
- Omul – ființă socială
- Grupurile: caracteristici, tipuri
- Atitudini și relații interpersonale în grup; relații între grupuri (de cooperare, competiție, solidaritate, conflict, toleranță, respect, comunicare, influențare, apreciere, ajutor etc.)
- Familia ca grup social; roluri în familia contemporană
- Comunitatea locală, națională și internațională:
 - a) Comunitatea locală
 - b) Națiunea. Cetățenia. Drepturi și îndatoriri cetățenești
 - c) Procesele de integrare și de globalizare
- **Drepturile omului**

2. Sistemul politic în România

- Statele moderne și constituțiile
- **Teorii despre stat*
- Forme de guvernământ și regimuri politice: regimuri democratice, autoritare și totalitare
- Statele moderne și constituționalismul
- **Constituțiile epocii moderne; exemple reprezentative*
- Constituția României
- **Scurt istoric al constituționalismului în România*
- ** Schimbările politice din 1989. Elaborarea Constituției României:*
 - a) rolul Adunării Constituante
 - b) validarea Constituției
- Structura Constituției
- Valori și principii constituționale
- Instituții și practici democratice
- Statul democratic și principiul separării puterilor
- Autoritățile statului român:
 - a) autoritatea legislativă; legile
 - *nesupunerea civilă (nerespectarea deliberată și non-violentă a legii)*
 - b) executivul; administrația centrală și locală
 - c) **autoritatea judecătorească; aplicarea legilor**
 - d) Președintele României

Elemente ale programei de *Cultură civică, clasa a VIII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, care permit, în mod special, expuneri/intervenții ale practicienilor dreptului:

2. Libertatea și responsabilitatea

- Libertate personală, libertate politică și libertate economică
- **Libertatea și respectarea legilor; limite ale libertății; **delincvența juvenilă***
- Participarea cetățenească și responsabilitatea; decizie, acțiune și asumarea consecințelor acestora

3. Dreptatea și egalitatea

- Dreptatea. Forme și situații de manifestare a nedreptății
- **Tipuri de dreptate (distributivă, procedurală, corectivă sau reparatorie)*

- Justiția ca instituție de apărare și de înlăptuire a dreptății
- Egalitatea. Egalitatea șanselor, egalitatea în fața legii; problema corupției
- **Tipuri de egalitate, ca deziderat (politică, juridică, economică: problema sărăciei și a bogăției)*
- **Egalitate, diferență și competiție într-o societate democratică*
- **Rolul statului și al societății civile în realizarea dreptății și a egalității*

Notă valabilă pentru informațiile incluse în anexa IB2:

- Unitățile de conținut marcate cu asterisc (*) și corp de literă *italic* nu fac parte din programa de trunchi comun.

Ele vor fi valorificate în curriculumul la decizia școlii, în situația în care se optează pentru curriculum extins.

- Unitățile de conținut marcate cu corp de literă **aldin** sunt cele care pot fi vizate, în mod special, de către practicienii dreptului, în cadrul prezenței acestora în unitățile de învățământ preuniversitar.